

4b. Christian Bach: Pas på børnelitteraturen – den er strid!

Debatindlægget er fra www.bog.dk d. 23. oktober 2020. Christian Bach er forlagschef på Forlaget Carlsen.

Tidligere på måneden udkom Jakob Martin Strids¹ nyeste børnebog *I form med Tapiren*. Den har begejstrede læsere glædet sig til. Men av! Nogle af dem – heriblandt også litteraturkritiker hos Jyllands-Posten Gro Vase – blev fælt skuffede, for hvad var nu det? En bog fyldt med fatshaming². Sikke noget. Er Strid i virkeligheden tykfob³?

5 Ville det ikke være kedeligt, hvis vi ikke blev provokeret af litteraturen en gang imellem? Også af børnelitteraturen. Og har man – når man som Jakob Martin Strid er en utrolig populær børnebogsskaber – et særligt “ansvar” for ikke at støde nogen? Det mener Jyllands-Postens litteraturkritiker, Gro Vase, tilsyneladende i et interview, som hun gav til Politiken.

10 Lad det være sagt med det samme: Jeg er kæmpefan af Jakob Martin Strid! Så jeg ser altid med glæde frem til nye bøger fra hans hånd.

Og jeg blev bestemt ikke skuffet over *I form med Tapiren*! Strid er simpelthen et unikum i dansk børnelitteratur. Hans tegninger, hans univers, hans fantasi er formidabel – han forstår virkelig at underholde børn og deres voksne. Og så er der nærmest
15 tradition for, at man også lærer lidt, når man læser hans bøger. Denne gang er det geometriske former, der har inspireret ham til at skabe en fortælling om Tapiren, der drikker og spiser så meget til en børnefødselsdag (5 kopper kakao med flødeskum, 6 stykker lagkage, 7 boller med marmelade, en halv kagemand og 100 M&Ms), at han bliver en anelse oppustet.

20 Da Tapiren senere gemmer sig i en papkasse, tager den oppustede Tapir form efter kassen. En perfekt kube-form, faktisk. Vennerne forsøger nu at hjælpe Tapiren tilbage til sin oprindelige form. Den stakkels (og meget utilfredse) tapir når undervejs både at tage form som en pentagon-prisme, en cylinder, en keglestub og meget, meget mere. Og det er virkelig sjovt! Især fordi Tapiren konstant er utilfreds med sine venners indsats – og
25 fordi dynamikken blandt vennerne er præcis, som når en opgave skal løses ude i det virkelige liv: Nogle går til opgaven med liv og sjæl, andre bliver irriterede, nogle er opgivende.

¹ Jakob Martin Strid: dansk forfatter og tegner (f. 1972).

² fatshaming: ydmygelse eller nedgørelse af overvægtige personer.

³ tykfob: person, der har angst for eller modstand mod overvægtige personer.

Særligt Krokodillen er utilfreds med den opgave. Den er irriteret på Tapiren, som man vel godt kan sige, hvis man kender universet, er en sådan lidt krævende ven. Og under-
30 vejs får irritationen frit løb. Krokodillen kalder bl.a. Tapiren "en fedtklump". Og det må man ikke.

Og nej, selvfølgelig må man ikke det ude i virkeligheden. Vi skal tale ordentligt til hinanden! Det gør vi bare ikke altid, desværre. Og hvis man har tilbragt bare ti minutter i en skolegård – det har jeg på utallige gårdvagter, da jeg arbejdede som skolelærer – ved
35 man, at børn (alt for) ofte overskrider grænserne for det, man kunne kalde ordentlig tone.

[...]

Jeg mener simpelthen ikke, at *I form med Tapiren* handler om at være tyk. (Og vi husker lige på, at det altså er en tapir ... ikke et menneske.) Den handler om geometriske former. Og den handler om en vennegruppe, der forsøger at løse en fælles
40 udfordring: En af vennerne har fået en ny form. I geometrisk forstand. Og han vil egentlig bare gerne tilbage til at være en helt almindelig tapir. Er det virkelig udskamning? Nej, vel er det da ej. Det er en sjov og fantasifuld fortælling.

Hvis man læser bogen som en tykfobisk historie, så er det noget, man vælger at gøre. Her er jeg enig med forlagschef for Gyldendal Børn og Unge, Lotte Hjortshøj
45 Christensen, i Politikens interview. Og er det virkelig sådan, at børnebogsskabere (især hvis de er særligt populære, må jeg forstå på Gro Vase) har en helt særlig forpligtigelse til at tage hensyn, vægte deres ord og deres historier med en særlig nænsomhed, når de skaber deres fortællinger? Hmm ... måske. Og det oplever jeg sådan set også, at både børnebogsskabere og forlag gør. Men jeg vil godt nok håbe, at der stadig – også i
50 børnelitteraturen – er en kunstnerisk frihed til at fortælle historier, hvor der både er helte og skurke, historier, der afspejler virkelighedens måder at tale på, historier, der kan få os til at både grine og græde. (I *I form med Tapiren* græder man mest af grin.) For DET mener jeg faktisk er børnebogsskabernes ansvar. Ikke alt muligt andet.

Det er ikke hverdagskost, at en forlægger går i forsvar for et andet forlags
55 udgivelser, men jeg synes, at denne sag rammer noget helt principielt, noget helt grundlæggende i opfattelsen af litteratur til børn. Børnelitteraturens grundvæsen er IKKE at være moraliserende eller didaktiserende⁴. Nej, det hele handler grundlæggende om at fortælle gode historier. Historier, der kan underholde, mane til eftertænksomhed og måske endda åbne verden på ny for læseren. Lige præcis sådan en bog er *I form med*
60 *Tapiren*. Tillykke med den til både Strid og Gyldendal!

⁴ didaktiserende: (her) belærende.

4c. Jakob Martin Strid: I form med Tapiren!

Uddrag fra børnebogen I form med Tapiren! (2020). Jakob Martin Strid (f. 1972) er dansk forfatter og tegner.

